maale kultuurilise ühtekuuluvuse protestantliku Lääne-Euroopaga. — P. suri 28. II 1535 Võnnus ja on maetud sealses Johannese-kirikus.

Jb. f. Gen. 1899, lk. 57 j., 1905/06, lk. 210 j., 1907/08, lk. 48 j. (L. Arbusow *sen.*); L. Arbusow *sen.*, Stilleben der Ordensmeister in Livland (Heimatbuch, II, 1912, lk. 85–97); *idem*, Grundriss[IV], lk. 126— 167; L. Arbusow *jun.*, W. v. P. u. der Untergang des Ordensstaates in Preussen (1919); *idem*, Einf. d. Ref.; Allg. D. B. XXVI (Th. Schiemann); Schiemann, Livl. II, lk. 156—226. — Vrdl. P.-i Vene-politika juurde: Hansische Geschichtsbl. 1915, lk. 99–118, 1923, lk. 1—60, 1926, lk. 72—115 (H. Cosack).

L. A.

PLOOMPUU, Jakob, kirjastaja ja tõlkija, sünd. 29. IX 1872 Harjumaal Kolga v. Kõvasoo popsikoha pidaja pojana, õppis 1 a. Tallinnas vene era-algkoolis ning täiendas oma haridust iseõppimise teel ja aa. 1897–98 ja 1906 Helsingi ülikooli suvekursustel. Kirjanduse alal hakkas P. tõlkijana teotsema 1894. a. alates ja andis 1897. a. peale pühiks välja »Rahvalehte«, mida kuni ilmasõjani ilmus 27 vihku. A. 1897 töötas P. Tallinnas »Eesti Postimehe« toimetuses, siis Tartus »Põllumehe« ja 1899. a. »Postimehe« toimetuses. A. 1900 toimis P. »Postimehe« esindajana Tallinnas ja omandas siin s. a. K. Laurmann'i leselt raamatukaupluse, siirdudes seega kirjastamise ja kirjandusäri alale. Senini (1928) on tema kirjastusel ilmunud ligi 600 raamatut, neist umbes kolmandik lastekirjandust. Eesti kirjanikkude teostest on P. kirjastanud J. Mändmetsa ja M. Metsanurga omi. P. enda koostatud raamatuist on mainitavad tema »Aabits ehk Lugemise õpetus« (I tr. Tallinna, 1906, VII tr. *ibid*, 1921), sellest lühendatud »Uus Kuke aabits« (IX tr. Tall., 1926) ja paarkümmend tõlget soome kirjandusest (Minna Canth, J. Linnankoski j. t.). Tema ja N. Kanni (vt.) ühisel toimetusel on ilmunud »Tarvilik Saksa-Eesti sõnaraamat« (I tr. Tall., 1902, II tr. N. Kanni ja G. Suitsu toimetusel Tall., 1918, III stereotüüpne tr. *ibid.*, 1925). Oma kutsetöö kõrval on P. osa võtnud ka seltskondlikust ja politilisest elust. M. s. oli ta aa. 1899—1900 Karskusseltside Kesktoimkonna liige ja Tallinna karskusseltsi »Valvaja« asutajaid.

Isikl. j. m. saadud andmed. *T.*

POGODIN, Mihail, ajaloolane ja kirjanik, sünd. 11. XI 1800 Moskvas majavalitseja pojana, õppis aa. 1818–21 Moskva ülikoolis, teotses selle järel mõned aa. õpetajana ja omandas a. 1825 väitekirja „О происхожденіи Руси. . .“ (Moskva, 1825) kaitsmise järel Moskva ülikooli juures magistri astme. Aa. 1825–28 oli ta üldajaloo õpetajaks sama ülikooli filoloogia ja 1828—33 eetilis-politilises osakonnas ja määrati a. 1833 erakorral., 1835 korral. professoriks üldajaloo alal. A. 1844 loobus ta ülikooli tööst, andudes täitsa osalt teaduslikule tööle, osalt ajakirjandusele, millega ta enneminigi oli teotsenud. Tema toimetusel ilmus rida vene perioodilisi väljaandeid, nagu „Москвитянинъ“, „Московскій Вѣстникъ“ j. t. P. suri 8. XII 1875 Moskvas. — Ajaloolasena on P. avaldanud õige palju töid eriti Vene tatari-ikke eelsest ajaloost, siis ka XVI ja XVII a. s. ja Peeter Suure ajajärgust. Kuigi rajatud suurele algallikate tundmisele (P. ise omas võrdlemisi suurt ürikute kollektsiooni), kannatavad need tööd rohkel määral autori pealiskaudsuse ja liiga tugevalt esineva patriotismi all. M. s. on ta liialdusse kaldunud oma teooriaga, mille järgi Vene ajalugu ei saavat seletada Lääne-Euroopa ajaloo uurimisel omandatud mõistete-kompleksi abil. Eestit on ta peale mõningate kohtade tema ajaloolisis töis puudutanud sõna võttes a. 1869 Moskva ajalehes „Голосъ“ tuntud Schirren-Samarin'i (vt. neid) vaidluse puhul (saksa keeles ilmunud eriraamatuna tiitliga »Offener Brief an . . . Schirren . . . «, Berliin, 1870). P.-i arvates pole Schirren õigustatud kõnelema Balti provintside nimel, sest et neis provintses on enamuses eestlased ja lätlased, viimased kuulunud aga Nestor'i kroonika järgi enne sakslaste tulekut Vene alla, kellel siis ka õigus nende üle valitseda. Balti sakslastele jäägu nende omavalitsus, keel, südametunnistuse-vabadus j. m., kuid neil puuduvat õigus seda peale sundida maa pärisrahvaile. P.-i arvates tulevat kaasa aidata Baltimaade pärisrahvaste tulunduslikule emantsipeerumisele suurmajapidamiste jagamise teel, kuid selle juures ei tule P.-il oma aja tüübilise esindajana meeldegi kõnelda eestlaste ja lätlaste rahvuslikust enesemääramisest. Sageli püüab ta kasuistlikult väita, et kogu ajalooliselt tuntud aja kestes Venel on püsinud õigused Balti provintsidele. Tulunduslikult emantsipeerunud eestlaste ja lätlaste venestamine olevat politiline paratamatus. — Tuntud ja autoriteetse isiku kirjutistes avaldatuina on neil P.-i väiteil olnud teatav mõju eriti vene ringkondade kaudu eesti rahva edasise saatuse arengul.

Р. Б. Сл.; Н. Барсуковъ, Жизнь и труды М. П. Погодина, I—XXII (1888 — 1910). *J. V.*

POLEŠČUK, Aleksander, teadusmees ja arhitekt, sünd. 26. VI 1863 Kuresaares, õppis aa. 1879 82 Tartu õpetajate seminaris, teotses selle järel aa. 1882–86 Vasknarvas

Eesti biograafiline leksikon, 1926-1929, lk. 383